

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Udrag fra Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 60. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius01val-shoot-idm140153320415296/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

Udgavers. Ogsaa denne Udgave er trykt hos Jørgen Richolff i Lybeck.

4. Fra 1567 findes et Optryk paa Univ. Bibl. hvis Text stemmer med Udg. 1556—66, men hvis Træsnit er forskellige herfra. Bogen er trykt af Asswerus Krøger i Lybeck. Det bevarede Exemplar er defekt¹.

5. Endnu et Lybecker-Tryk fra 1568 skal existere. Det er beskrevet af Mynster (Om de danske Udg. af Luthers Katekismus, 2. Udg., 1837, S. 25). Det ejedes i Mynsters Tid af Forstander Borch; hvor det nu er, vides ikke. Mynster siger om denne Udgave: „Den svarer ganske til den nys beskrevne [Udg. 1566], undtagen at den er lidet correctere“.

6. Fra 1586 haves en Udgave af Palladius' Haandbog, men i denne Udgave findes forskellige Textændringer, om hvilke der kan henvises til Bangs Katekismushistorie (I, 247—49)². Bogens Titel er: *Enchiridion. En liden Catechismus/ eller Christelig Lærdom: Gantske nyttelig for alle Sogneprester oc Predickere. Ocsaa for Børn oc yngt Folck. Doct. Mart. Luth. Prentet i Kiøbenhaffn. aff Laurentz Benedicht. 1586. Cum Privilegio.* Indholdets Omtang og Ordning — med den lange Indholdsfortegnelse og med Udeladelsen af Bugenhagens Forord — svarer nøje til Udgaverne 1556—68, og ligesom disse Udgaver er Bogen forsynet med Træsnit. Exemplar af Bogen findes i Christiania Univ. Bibl.

7. Optryk af denne Udgave fra 1594 findes i A. Chr. Bangs Eje. Se hans Katekismushistorie S. 249—50. Træsniittene er forskellige fra forrige Udgaves.

8—9. Et Optryk fra 1601 findes paa Kbh.'s Univ. Bibl. Det er trykt i Kbh. af *Thomas Steinhart* efter en nu tabt Udgave fra s. A., som var prentet af *Hans Stockelmann* i Kbh.; endog dennes Navn er nemlig optrykt paa sidste Side, jfr. Bang anf. Skr. S. 250. Udgavens Text

¹ Jfr. iøv. Bang, Katekismushistorie I, 257.

² Textændringerne bestaar som Helhed deri, at Katekismustexterne er bragt i Overensstemmelse med Katekismustexterne i Alterbogen 1564.

stemmer med Udgaven 1586¹, hvorimod Træsniitene er forskellige herfra.

10. Et Optryk fra 1608 uden Angivelse af Bogtrykker og Trykkested findes paa d. kgl. Bibl. Baade Text og Træsniit stemmer med Udgaven 1601. Jfr. Bang anf. Skr. S. 250.

11. En med Nr. 10 nøje overensstemmende Udgave uden Aarstal, men med Bogtrykkerangivelse (*Henrich Waldkirch*) findes paa d. kgl. Bibl. Ligheden i Typer, Træsniit, Format og hele Udstyrelse gør det utvivlsomt, at Nr. 10 og Nr. 11 er trykt af samme Bogtrykker, altsaa at ogsaa Nr. 10 er trykt af Henrich Waldkirch².

De ovennævnte Udgaver er Optryk — med ingen eller faa Ændringer — af Palladius' Enchiridion, indeholdende Katekismen, Tillæggene, Vielses- og Døbebogen, Luthers Fortale og Palladius' Efterskrift. Men desuden er Palladius' Haandbog benyttet i en Katekismusudgave fra 1575 med Titlen: *En Liden Catechismus eller Christelige Lærdom/gantske nyttelig for unge Folck oc Børn. D. Mart. Luth. 1575*. Her findes hverken Luthers Fortale eller Palladius' Efterskrift. Heller ikke Vielses- og Døbebogen. Desuden er der foretaget vigtige Ændringer ved Katekismustexterne, i det disse er bragt i fuldstændig Overensstemmelse med de autoriserede Katekismustexter i Alterbogen 1564 (som ovf. omtalt bevares disse Ændringer til Dels i Udgaverne 1586—1608). Bogen er ikke forsynet med Træsniit. Exemplar i Karen Brahes Bibl. Optryk af denne Udgave fra 1601 — trykt af Hans Stockelmann i Kbh. — haves paa d. kgl. Bibl.³

Endelig maa det nævnes, at Palladius' Oversættelse delvis benyttes i den ny Oversættelse af Luthers Enchiridion, som Resen udgav i 1608, og til Grund for hvilken han havde lagt Leipziger-Udgaven af 1544.

¹ Dog er Palladius' Efterskrift ombyttet med et Stykke om Hjemmedaab.

² Bang nævner ikke dette Optryk (Nr. 11), men derimod forskellige Optryk fra 19. Aarh. (Katekismushist. anf. Sted).

³ Om senere Optryk henvises til Bang o. c. S. 247.